

Fred – Terror – Krig

Besættelsestidens Historie V;

1944 – 1945

Krigens sidste

dage

fredens første

et langt forår

GIV AGT! FARE

Udgangspunkt?

Modstandsmanden «Lille Johns»
erfaringer og holdninger

Fred – Terror – Krig

Besættelsestidens Historie V; 1944 – 1945

Krigens sidste dage; fredens første; et langt forår

© 2010 Aage Staffe og Forlaget Ådalen

ISBN: 87-989919-5-7

Udgivet af:

Forlaget Ådalen

Søsvinget 18

8250 Egå

www.forlagetaadalen.dk

Tlf. 40 14 47 9

Email: bogpartisanen@aage-staffe.dk Fotos: Aage Staffe.

Forfatterens hjemmesider:

www.aage-staffe.dk Her finder du bøgerne som PDF filer.

Kopiering kun tilladt i undervisningsøjemed med kildehenvisning.

Medforfatter til www.befrielsen.dk

Af samme forfatter

En smeddreng går til modstand.

Åndssvag? tilladt? Hvordan?

Livet i Danmark I – II – III

Vagabond i Europas ruiner; ung af alder – gammel af sind

Isvintre før og nu

Rejser bag Jerntæppet i De Kolde Krigs første år

1985 Indtryk Bangladesh 2012

1996 Indtryk Burma Myanmar 2012

Fred – Terror – Krig

Tyskland – Europa 1914 – 33 – 39

Besættelsestidens historie I - 6.

Bind 1: Besættelsestidens historie I.

Bind 2: Besættelsestidens historie II. 1940 – 42

Bind 3: Besættelsestidens historie III . 1943 – 44

Bind 4: Besættelsestidens historie IV. 1944 – 45

Bind 5: Besættelsestidens historie V. Krigens sidste dage.

Bind 6: Besættelsestidens historie VI. Krigen efter krigen.

Bind 7: Gentager historien sig. Fred og sikkerhed.

Bind 8: Ikke -Vold; Civil Ulydighed; Mål - Midler - Metoder – Reaktioner.

For enkelte illustrationer har det ikke været muligt at finde frem til den rette ophavsretsindehaver.

Såfremt jeg på denne måde har krænket ophavsretten, er det sket ufrivilligt og utilsigtet. Retmæssige krav vil selvfølgelig blive honoreret, som havde jeg indhentet tilladelse i forvejen.

Billeder og illustrationer er stillet til rådighed af:

Randers Byarkiv, Nakskov Lokalhistoriske Arkiv, Arbejderbevægelsens Billedarkiv (ABBA),

Brande Museum, Nationalmuseet, Tidsskriftet Håndslag, Arbeidermuseum Berlin,

Berlins Tekniske Museum, Danmarks Tekniske Museum, Politiets Museum Kbh.,

Arbejds- og fabrikstilsynet,

Murersvendenes Aktieselskab,

Polakkasernen i Rødby

Arla Foods.

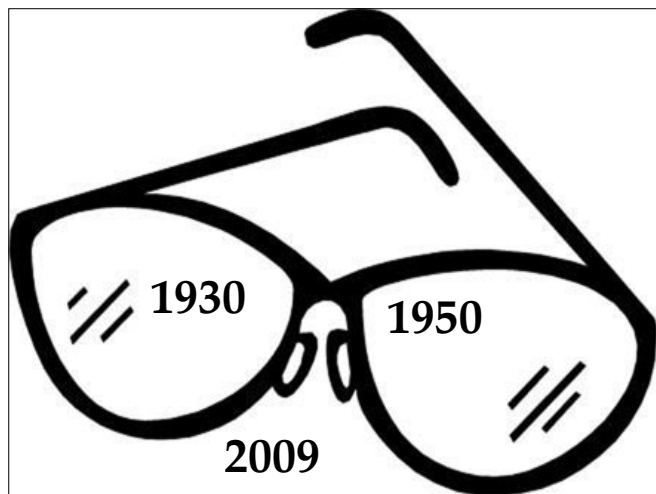
Indhold

Indhold	4 – 5	Bensintanke	46
Husk – Tænk lige på	6	Pastor Schack – Simon Peters Kirke	47
To slags angst	7	«Goddav far. Overspiller du ikke?»	48
Forord: En tanke – en messe værd?	9	Min første opgave som underviser	51
Kapitel 1	11	Hipoerne gives fri – pløk dem	52
Krigens sidste dage	11	Ole og Mikkel åbner ballet	53
fredens første – et langt forår	11	Vanløse – Linje 13's endestation	53
Tankstelle; februar 1945	11	Vigerslev Alle	54
Lille Svends plan	12	Utterslev Mose	54
Til sarte sjæle og klynkende enker:	13	Islev Station	55
En forklaring – ingen beklagelse.	14	Kapitel 3	57
Aktionsforløbet	14	Louis' død og begravelse	57
En ubehagelig rapport	15	1945: Kringen løber løbsk	57
Patriot faldet:	18	Krigens sidste dage	67
Efterrationalisering	18	4. maj 1945 – Befrielse	69
Øjenvidneforklaringers værdi	21	Fjenden kapitulerer	69
Vandrehistorier – har de værdi?	22	Vi er de sejrende	69
Always i Boyesgade	25	Mit sidste knald	77
Klar til aktion	26	Skal man tage chancen?	78
Brøndbyøster	27	Fra fængslets skygge til idyllen	80
Sådan er krig. Absolut uden mening	31	Kapitel 4	83
R.A.F. bomber Shellhuset	31	Hjem til Vaterland	83
26. marts endelig ryger Always;	36	Ved en kammerats dødsleje i 1998	85
Efterveer fra Always	39	Også Petter dør	85
Kapitel 2	41	Vort arresthus	86
Hvorfor sprængte BOPA Langebro?	41	Popularitet	87
Tyskerne beslaglagde 15 skibe	41	Krigsforbryderjagt	89

Indhold

Kapitel 5	93	Kapitel 7	131
Russerne bomber Bornholm	93	Hjælp til forståelse	131
Europas deling	93	Atlantpagten er i kuvøsen.	134
Jalta mødet – februar 1945	93	Livsholdning? Hvad er det	136
Hvor blev englænderne af	97	Min læremester snyder og bedrager	137
Våbenhvile – kapitulation?	97	I hjemmeværnet – pinsen – 1946;	139
Æresmarch for en paradedukke	107	Foredragsholder	142
Kapitel 6	109	Fagforening – via Sverige	143
KZ – lejrenes forgård	109	Mit svendestykke	145
Horserødlejren	109	Svendegilde	146
1943 – 1945;		Vagabond i det krigshærgede Europa	149
Feriehjem for tyskere	109	Heltene mobbes - de får fingeren	152
Festivitas – parader	112	En «helt» i spjældet	154
Regeringens „æresgæst“	114	Var jeg et skrog – et pylrehoved?	154
Retsopgøret trækker ud	117	Møde igen med svigerfar	159
Mudder i andedammen	118	Samfundstrussel?	161
En protest i mylderet af protester	119		
Hvad vil du være?	120	Stikordsregister	164-165
Jeg dummer mig igen	120		
Jeg prøver at være som de andre	121	Personregister	166-168
Hvor dum kunne man være?	123		
Smededreng igen	123	Steder-organisationer-forklaring	169-174
Illegal igen?	125		
Autoriseret kattefænger	125	Litteraturliste	175-176
Sommerferien står for døren	126		
Janteloven tages i brug – igen	128		
Unge, vi røvrender jer	128		

Husk – Tænk lige på

Temabøgerne skal læses med to par briller.

Drengens:

For at belyse baggrunden for besættelsestidens hændelser.

Den gamle mands:

Hvis synspunkter – erfaringer og holdninger er præget af, at han kan se i bagklogskabens bakspejl.

Det kunne drengen ikke, han måtte stole på sin egen personlige opfattelse af ret og vrang, handle derefter og tage øretæverne i den rækkefølge, de indfandt sig.

Dette er mit forsøg på at gøre dig bedre i stand til at forstå, hvorfor han og andre unge gik til modstand mod en knusende overmagt; hans muligheder og dermed modstandskampens forløb.

Personlige data:

Aage Staffe, født 1925. Begge forældre var politisk aktive – og hjalp tyske flygtninge før og under krigen.

Aage gik ud af skolen i 1942 og kom i smedelære. Levede siden illegalt og i 540 dage og nætter er han beredt til at tage sit liv. Han vil ikke arresteres levende og tæves ihjel af de tyske bødler.

Og hvorfor så det? Naturligvis var han bange for tortur, naturligvis var han bange for at blive henrettet, men den største angst var, at han skulle bukke under og røbe kammerater og venner, som havde hjulpet ham.

Den spaniensfrivillige Aage Nielsen kunne ikke stå for mosten, hvordan skulle lille jeg så kunne?

Kammeraters skæbne var for skræmmende.

To slags angst

Ikke angsten for den hurtige død
uden tid til at mindes og glædes
uden tid til at takke de mange, du stolede på
men angsten for den langsomme død
med tid til at pines og græmmes
med tid til at røbe de mange, der stolede på dig

Helmuth Barner - 1992

Efter befrielsen kan han blive løjtnant i det kongelige danske krigsvæsen – hyren er rene underbukser, rene sokker, kost, logi og 800 kr. pr. måned.

Igen går han i smedelære til 10 kr. pr. uge for 48 timers surt, beskidt arbejde.

I en periode er han husvild, logierne er fiskerbåde, parker og husassistenter, der bliver scoret på baller. Lommepenge får han ved at fange vilde katte og skære gamle konserverdåser op i aften- og nattetimer.

I tre år vagabonderer han. Han er i Prag under det kommunistiske kup i 1948 og melder sig derefter ud af DKP.

Bliver lærer og senere skoleleder indenfor Åndssvageforsorgen.

Erklæres 55 år gammel invalid,

men arbejder i kortere perioder ulønnet med handicappede i ulande.

Fejrede guldbryllup i 1999.

Fejrede diamantbryllup i 2009.

Besættelsestidens historie V; 2. Udgave; 3. Oplag

Fred?

Sejr?

Frihed?

**64.000 var knap så glade,
de blev arresteret,
undgik man de lange knives nat ?**

Forord: En tanke – en messe værd?

Første Verdenskrig var stormagternes krig om magt, dvs. kapitalisternes krig. Anden Verdenskrig blev også en kamp på liv og død om holdninger – den var en evindeligt konfrontation mellem ret og uret – mellem diktatur – undertrykkelse på den ene side og demokratiet på godt og ondt på den anden.

Krigen og modstandskampen

I Danmark blev et ungdomsoprør mod det etablerede samfund, hvis politiske paver i deres mere end vellykkede modspil i form af samarbejde med nazisterne og senere, da vi fik fred, og der ingen fare var, krænkede enhver form for retsfølelse i et retsopgør.

Dette ville i dag blive erklæret for værende i strid med de simpleste menneskerettighedskonventioner. Derved bevarede de deres magt, deres rigdomme, og vort demokrati fortsatte i samme skure efter krigen. Modstandskampen blev mere end en krig mod en besættelsesmagt, den blev en indbyrdes krig, en borgerkrig ført tilsyneladende og oftest uden våben – ganske vist – men den blev også en klassekamp.

Umiddelbart før kapitulationen drøftede vi, nogle sabotører, vor fremtid i en snarlig fredstid, hvis vi overlevede krigens vanvid. Ganske unge – jeg var 19 år – var vi helt og aldeles blottet for illusioner, vi forventede at blive spærret inde for terrorisme.

Så galt gik det dog trods alt ikke, men jeg mistede med efterkrigstidens rænkespil enhver form for tro og håb for denne verden.

Hvad kæmpede vi for? Demokrati – fred – frihed. Fik vi det?

Jeg troede dengang på, at jeg ved at gå ind i krigshandlinger, som jeg afskyede, kunne bidrage til en forkortelse af krigen og dermed spare liv og ødelæggelser.

Jeg troede dengang på, som man gjorde efter Første Verdenskrig, at krigens vanvid i sig selv ville være overbevisende nok til at forhindre nye krige – nye overgreb – nye folkemord, men jeg tog fejl.

Derfor henvender jeg mig til dig.

Overgrebene fortsatte – efterkrigstiden har kostet flere ofre end de to verdenskrige tilsammen. I fredens første dage jagtede vi krigsforbrydere. På lazaretter lå hundreder af klagende unge, uden smertestillende midler, blot med gennemvædet lokumpapir viklet omkring betændte sår efter amputationer, der var foretaget uden bedøvelse.

Min afsky og væmmelse ved krig blev grænseløs. Disse temaer er mit sidste fortvivlede forsøg på at råbe vagt i gevær.

Hvis ingen protesterer og aktionerer, vil galskaben fortsætte.

Mit stille håb og mit formål er, at du erkender, at også du er noget – du og dine beslutninger har betydning ikke kun for dig selv – men også for dine medmennesker.

Finder du ikke frem til dine personlige holdninger – træffer du også et valg – det ingenting at gøre – hvis du bare vælger at sive med strømmen – er også et valg, der som dine andre valg har indflydelse på din egen personlige tilværelse – på din livskvalitet – om du kan se dig selv i spejlet.

Placerer du dig i DET TAVSE FLERTAL er du til fare for demokratiet.

Vold avler Vold. Krig er en forbrydelse.

Krige har kun tabere.

Virkeligheden udtrykte medlem af Frihedsrådet,
professor Mogens Fog:

«Heltene, de sked sig ihjel i koncentrationslejrene»

Krigens sidste dage fredens første – et langt forår

Tankstelle; februar 1945

Hvem skød Lille Svend?

Efterrationalisering ved:

1. Aage Staffe (Johns iagttagelser) Stimmungsberichts
2. Andre aktørers beretninger
3. Beretninger fra andre.

ad, 1; Johns læderede hukommelse

Andetsteds har jeg gjort rede for, at da jeg i forrige århundrede blev interviewet i forbindelse med Esben Kjeldbæks bog: Sabotageorganisationen Bopa; 1942 – 45; konstateredes det, at min beretning om en hændelse, som jeg ikke tidligere havde fortalt til nogen, simpelthen ikke passede med virkeligheden.

I beretningen forsøgte jeg ikke på at besmykke mig selv. Den eneste forklaring, jeg kan finde på dette hukommelsessvigt, må være, at oplevelserne har været af en sådan art, at min underbevidsthed har manipuleret virkeligheden til noget spiseligt – noget jeg kunne leve med. Konsekvensen blev:

Siden har jeg gjort mit yderste for at krydschecke mine personlige beretninger og iøvrigt forsyne dem med overskriften

Stimmungsbericht. Dermed er alle advaret.

Stimmungsbericht

Ved Vanløse Station havde tyskerne et meget stort bensindepot. Tankstelle. I to kæmpestore tanke, dækket med jord, opbevaredes bensen. Bevogtningen udgjordes af værnemagtssoldater bevæbnet med karabiner, mellem 4 og 8 fordelt i en vagtstue og på pladsen. I en nærliggende villa omkring 75 m. borte lå vagtafløsningen, som gerne bestod af fire soldater. Søren Egholm Lauritzen kaldet Lille Svend, Per Flodin, kaldet Petter, Kurt Michaelsen, kaldet Mik, og jeg sonderede terrænet igennem længere tid, men Lille Svend havde allerede planen klar.

Det var helt tydeligt for os allerede fra starten, at vi skulle blande os uden om, han havde fod på det her. Der blev afholdt flere møder, især husker jeg det sidste, han holdt med min gruppe, hvor rollerne blev fordelt, hvem gør hvad, hvordan og hvornår.

Uenigheden mellem Lille Svend og mig kom klart frem. Jeg har altid haft stærke intuitive følelser, oversat til almindeligt dansk, har jeg meget ofte haft en fornemmelse – en følelse af, om noget ville gå godt eller skidt. Derfor blev jeg ofte kritiseret og bebrejdet, når jeg tilsyneladende helt uden grund aflyste en aktion. Tit kunne jeg ikke forklare, hvorfor, men for mig var det vigtigste, at vi ikke mistede kammerater, jeg havde mistet nok.

Lille Svends plan – hans svendestykke

På et gruppemøde prøver jeg igen og igen på at snakke Lille Svend fra hans plan; jeg vil i det mindste have en ambulance holdende, for jeg kan ikke se andet end, at som planen foreligger, vil det koste, give os tab.

- 1) Vagtstuen skulle sprænges.
- 2) Vagten ud mod vejen, forskanset bag barrikade, skulle holdes op.
- 3) Vagterne på pladsen skulle holdes op eller skydes ned.
- 4) Fra Vanløse Jernbanestations kontrolpost skulle pladsen og resterne af vagtstuen dækkes, bestryges med rekylgevær. Langs Tankstalle skulle til lejligheden parkeres en togstamme, hvorfra vore folk kunne dække pladsen og vagtstuen med maskinpistoler.

Mødereferat:

Mine indvendinger kom jeg ikke kun frem med på mødet med min gruppe, men hver gang jeg havde mulighed derfor.

«Der er alt for mange folk Lille Svend, du kan udføre aktionen alene med dine egne folk. Dem kender du. De fremmede kender du intet til. Efter mit øjemål er de nybegyndere. At få tingene til at klappe mellem så mange aktører er noget nær umuligt».

(Walkie-talkien og mobiltelefonen var ikke opfundet.)

Et koordinerende møde, hvor de fremmede var mødt frem, blev holdt i en spejderhytte; dér gav jeg til sidst op. Tingene måtte nu gå sin skæve gang. Efter mødet opsøger jeg alligevel Kjeld Pedersen kaldet Blik, som var rekylgeværskytten, og gennemgik endnu en gang meget nøje med ham, hvor afhængige kammeraterne var af, hvordan han løste sin opgave, og udspurgte ham:

«Har du ammunition nok? Du skal ikke spare, bare køør løs, du kan få af mig, hvis du mangler.

Han havde aftjent sin værnepligt i en rekylgeværgruppe. På et forudgående møde med min gruppe havde vi fordelt rollerne imellem os. Igen og igen stavede jeg, skar ud i pap, bøjede i neon:

«Den vagt skal slagtes. Er han kun såret, ryger den første af os, der skal ind. I skal ikke påtage jer det, hvis I ikke kan gennemføre det».

Jeg påtog mig at sprænge vagtstuen - to andre fra gruppen påtog sig at skyde vagten ned på klodshold, den ene var en habil jæger. På den afstand skulle det være komplet umuligt at misse. En tredje fra gruppen skulle smide en håndbombe over på liget, uanset hvor død, han så ud til at være. Det var en klar aftale, uden den var jeg blevet hjemme.

Kaj Schmidt kaldet Niels spørger:

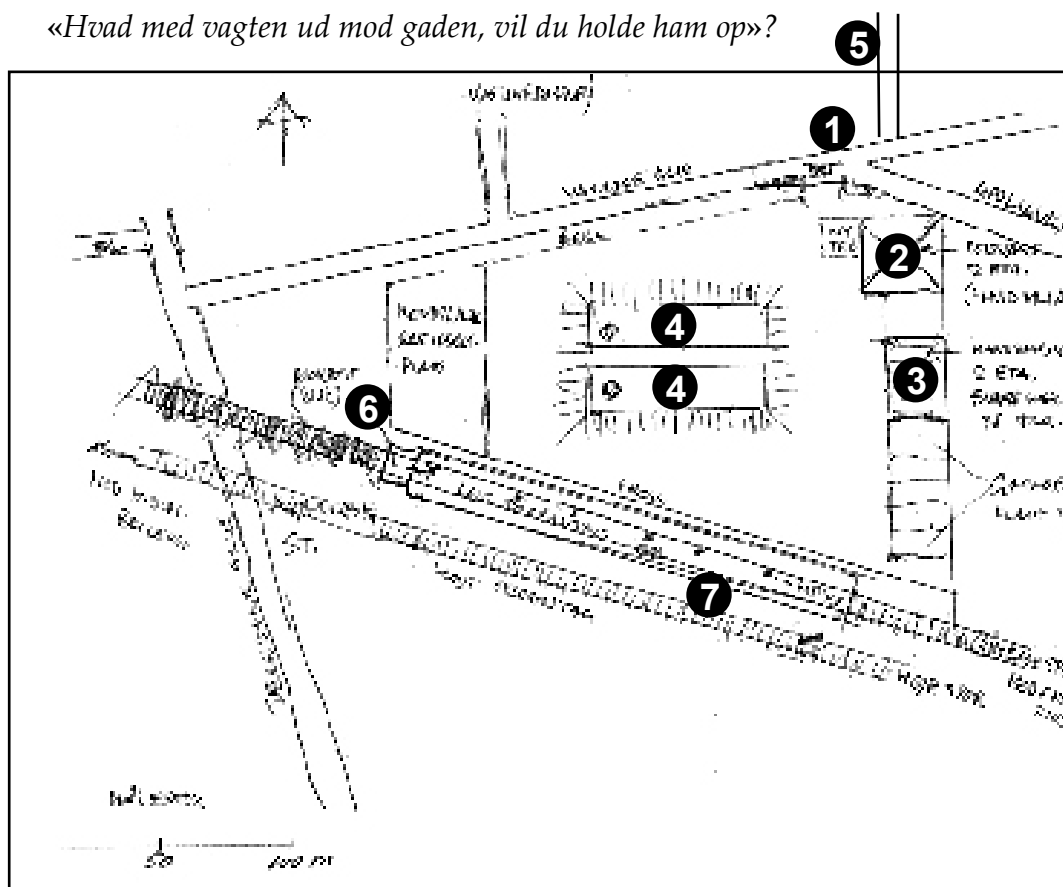
«Hvor meget giver du vagtstuen, John»? (Hvor stor ladning ÅS)

«12 kg. – kan jeg slæbe 15 får den 15».

«Hvad med vagten ud mod gaden, vil du holde ham op?»

Kortet er et udsnit af originalen. Numrene er indsat af ÅS for at tydeliggøre kortet

1. vagt
2. portnerbolig
3. vagtstue
4. bensintanke
5. vagtafløsning
6. blokpost
7. togstamme

«Nej, man kan ikke holde en tysk vagtpost op? Falder liget bag barrikaden, smider vi mindst en håndbombe ind for at være sikre på at få gratis adgangsbillet uden problemer».

Til sarte sjæle og klynkende enker:

Efter krigen har man bebrejdet os, vor noget kontante handle måde og fremstillet tyske wehrmachtssoldater som lallende åndssvage, der fjollede rundt, og som hvem som helst, når som, helst kunne tage røven på.

Det var ikke min virkelighed.

I modsætning til forargelsens tro vogtere kun, hvor mange danske ud over Lille John har været i åben ildkamp med regulære tyske militær-enheder? Og overlevet? Har disse moralister en viden? De tyske soldater var veltrænede, de var kampvante, de havde kampvilje og væsentligst af alt, en tysk vagtpost rakte ikke næverne i vejret ohne weiter. Han ville lige så længe, han kunne trække vejret, forsøge at slå alarm, blandt andet af hensyn til sin soldaterære. Måske et ukendt begreb for danskere.

Overlevede han uden at have sat sig passende til modværge, var det kun for en stund – han ville blive skudt ved daggry eller havne på en Aussenkommando på Østfronten, og det var næsten værre. Min dyrt betalte erfaring var, at levnedes man en tysk soldat mulighed for at trække vejret i millisekunder, kostede det os tab. En erfaring, jeg har betalt for, hvad har de sarte sjæle betalt? Derfor; skulle vi gennemføre aktionen og overleve – var der kun et at gøre – udføre krigens beskidte håndværk som beskrevet.

En forklaring – ingen beklagelse.

Aktionsforløbet; set igennem mine briller

Stimmungsbericht: Aktionens forspil

Bivirkninger ved terrrorsprængning af sabotørers logier

Illustrerende eksempel: februar 1945

Jeg skulle sprænge vagtstuen kl. 7.15 om morgenen som startsignal for aktionen mod Tankstelle. Derfor havde jeg fået et logi i nærheden og indfandt mig aftenen før med mit habengut, som bestod af: 12 kg. sprængstof, maskinpistol, pistol, håndbomber og håndgranater. Diskret fik jeg det anbragt under en divan. Konens ængstelige blikke røbede dyb angst, men hun sagde ingenting. Vi gik til ro og kl. ca. 2 nat vækker den bekymrede husbond mig, fordi hans kone var gået i panik. Sammen forsøgte vi at berolige hende, men hendes angst var så fremherskende, at hun først reagerede, da jeg spurgte: «Vil du få det bedre, hvis jeg går?»

Resten af natten tilbragte jeg i den nærliggende park i 12 – 15 graders frost i konstant bevægelse for ikke at fryse ihjel. (Omsorgsfuld kammerat har via Meteorologisk Institut fået oplyst, at gennemsnitstemperaturen denne nat var 0.2^o) Jeg beklager, at jeg ikke medbragte termometer, men koldt var det. Oplagt og udhvilet var jeg ikke, da aktionen startede. Jeg har aldrig siden mødt dette ægtepar, så jeg kender ikke deres vurdering af hændelsen, måske føler de skam over ikke at have kunnet modstå en angst, som også jeg havde.

Personligt nedvurderer jeg absolut ikke damen – hvad er mod?

Hvor går grænsen?

Ekspedition af vagtstue; stimmungsbericht

Med en stige, som Lille Svend og jeg havde anbragt i nærheden dagen før, kravler jeg i det første spæde dagslys op på vagtstuens tag og maver mig hen bag skorstenen.

Taget er dækket med tagpap, jeg kan tydeligt høre soldaterne nedenunder. De rumsterer ved kakkellovnen; det er nemlig koldt. Bomben tændes, 12 sekunder er ikke meget (korte, tændte lunter udelukker fortrydelse og afbrydelse af hændelsesforløbet). Luntten lyser, jeg spejder ned på pladsen, men i den stilling, jeg indtager, ser jer intet; tilbage på maven, fumler, famler. Hvor i Helvede er stigen, luntten er på vej ned i papkassen, nu er det ved at være tid, jeg lader mig falde, rammer stigen, fylder lungerne med luft og skriger, for at redde hørelsen.

Det brager, fortunlet kommer jeg til mig selv nede på jorden mellem murbrokker og træstumper, børster det værste støv af, har bevaret hørelsen, men noget er galt med min ryg, den gør nederdrægtigt ondt, finder min maskinpistol, «fru Madsen» i virvaret og løber ud på gaden. Maskinpistoler glammer og noget fremme ser jeg mundingsilden fra kammerat. Leo står som aftalt med sin håndbombe, men er tilsyneladende helt paralyseret.

«Smid den for Helvede», råber jeg, men intet sker.

Jeg løber hen til ham, skubber, rusker i ham og gentager: „Smid den.“ Det ender med, at jeg flår den ud af hånden på ham og smider den ind bag barrikaden. Nu forsøger vi ikke en, men flere gange at trænge ind gennem porten, men hver gang åbnes en morderisk ild, vi kan se nedslagene i brostenene fra kuglerne, der falder så tæt, at ingen kan slippe levende igennem.

«Hvem Fanden er det, der skyder på os»?

Tyskerne havde jo ikke maskinpistoler. Jeg smider mig bag barrikaden, sætter skihuen på munden af maskinpistolen, smider lidt håndbomber og håndgranater over mod den tidligere vagtstue, da Brandt og Per Mortensen, kaldet Tom dukker op, slæbende med Lille Svend.

Han bliver lagt på tværs over bagagebæreren på en cykel, og vi løber bort. Pludselig ser jeg en kammerat dukke op med tysk stålhjelm på hovedet. Lige i det jeg skal fyre, opdager jeg, at idioten er én vore egne.

Efter omkring 500 meter, hvor Lille Svend hele tiden gav nogle hæslige lyde fra sig (rallen), får man fat i en vogn, får ham op i førerhuset og så går det mod Bispebjerg Hospital. Da man holder i porten, ryger de store porte i bag dem i næsten samme sekund, som de har afgivet kodeordet. Portører kommer springende med bærer og Lille Svend er væk. Chaufføren får besked på at køre bort gennem en port bag hospitalet. (Vi havde kodeord til flere hospitaler.ÅS)

Hvem skød Lille Svend? Efterrationalisering

ad 2. Andre aktørers beretninger

En ubehagelig rapport: Stimmungsbericht

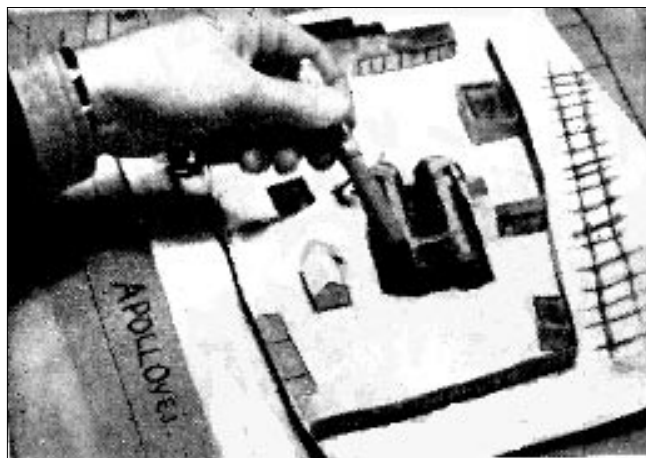
Senere på dagen mødes Ole Ewé, kaldet Ib og jeg med Børge Thing, kaldet Brandt og Sven Schippers, kaldet Aksel (en leder et trin over Brandt). Brandt forsøger ikke på nogen måde at skjule sin sorg, sin bevægelse, og spurgte:

«John, hvorfor kom du ikke ind på pladsen med dine folk»?

(Underforstået, at så var Lille Svend nok ikke blevet dræbt.)

Jeg gjorde rede for den ild, der var åbnet mod os; at det havde været det rene selvmord, at forsøge at trænge ind. (En af mine leveregler var, en død helt slår ikke nazister ihjel).

Yderligere forklarede jeg ham, at jeg var kravlet ind bag barrikaden og havde anbragt en skihue på min maskinpistol for på den måde at signalere til vore folk, hvem vi var, men kort efter var Brandt jo selv dukket op;

Model af Tankstelle

Brandt indvendte: «Jamen os skød de jo ikke på».

«Nej, for det var ikke tyskere, der skød, ingen af dem havde maskinpistoler, de havde „kun karabiner. Vore folk har kunnet se jer løbe fra tanken med Lille Svend, og dermed vidste de, hvem I var. Den plan, Lille Svend har gennemgået med os, har nogen lavet om på, uden at vi har fået besked. Han er skudt af vore egne».

Ad. 1 Stimmungsbericht

Ingen modsagde mig den dag, men nu de mange år senere, er der mange meninger. Dette var og er stadig min opfattelse, men jeg har ikke tidligere ladet den komme frem i radio eller andre steder, trods mange nærgående spørgsmål. For mig er det kendsgerninger, også selv om det, i de mange år, der er gået, gav og stadig giver megen bitterhed kammerater imellem. Lille Svend havde ambitioner, dette skulle være hans svendestykke, derfor er det mere end sandsynligt, at han har ladet sig manipulere af andre med endnu større ambitioner. Derfor ændrede man den oprindelige plan til noget, der skulle minde om eller ligne et af Marskal Titos partisanangreb i Jugoslavien.

Et foto af flere af BOPAs ledere, men uden Lille Svend, stående bøjet over en model af Tankstelle, som jeg aldrig har set, indikerer, at flere kokke var kommet ind i billedet. Denne hypotese underbygges kun af, at Hugo Horwitz, kaldet Uffe var babysitter for en kanin (faldskærmsagent), der skulle filme aktionen. En af folkene, hvis rolle min gruppe ingen information havde om, havde parkeret sin cykel få meter fra stedet, hvor vi skulle skyde vagtposten ned. Hvorfor? Han har måske gjort vagten unødigt mistænksom. Ud over måske at være den indirekte årsag til, at vagten kun såres, løb han en risiko for at blive skudt ned, hvis han var i vejen, når vi gik i gang, ved sin mere end overflødige handling.

Mine egne folk svigtede en aftale.

Barndomsvennen Leo smed jeg ud af BOPA.

Havde jeg dengang vidst, at de to maskinpistolsskytter kun havde udført deres arbejde halvt, havde jeg også smidt dem ud.

Min barndomsven tilgav mig aldrig, og det forstår jeg.

Jeg burde have bedt ham forklare, hvorfor han ikke smed håndbomben, som aftalt. Forklaringen kan have været den simple, at han ser vagten humpe bort og derfor skønnede, at det var omsonst.

Jeg burde have bedt om hans forklaring, inden jeg handlede, dermed begik jeg en uretfærdighed overfor en barndomsven.

Læser han dette, beder jeg om tilgivelse. Bedre sent end aldrig.

En forklaring, måske?

De andre ledere svigtede, ingen tvivl om det, de folk, der pløkkede Lille Svend, og som skød på os, var mangelfuldt instrueret eller værre endnu; nogen har måske ikke stølet på, at min gruppe slog vagten ihjel, som jeg havde sagt, vi ville, og derfor givet dem en instruks, stik imod planen, nemlig at beskyde vagtposten, hvilket betød, at vi lå i krydsild.

Hvem skød Lille Svend? Efterrationalisering

ad 2. Andre aktørers beretninger

Uffe fortæller i sin bog og i et radiointerview på sin måde om Tankstelle; jeg er flere gange blevet spurgt om, jeg opfatter hans fremstilling som korrekt.

Diplomatisk er jeg hidtil veget uden om et klart svar.

Uffe var som tidligere nævnt babysitter for en kanin (faldskærmsagent), der skulle filme aktionen.

Uffe berettede, da jeg interviewede ham:

«Jeg stak ham en pistol, men han var rystende nervøs, og da vi var kommet helt op i tagetagen i en nærliggende ejendom, med fri udsigt til Tankstelle skete to ting. Da eksplosionen lød, og vi så stumperne af vagtstuen på vej til Vorherre, startede et infernalsk skyderi. Min kanin gik nærmest i coma, da en flok meget store herrer med meget store køller, pludselig stod truende foran os. Jeg viste dem min pistol og sagde: Vi er gode nok».

(I ejendommen havde man oprettet et vagtkorps, som bl. a. skulle forhindre tyveri af vasketøj. Et par stjålne underbukser betød på dette tidspunkt, at man måtte gå med røven bar. ÅS).

I dag kun, at jeg har altid været overbevist om, at Uffes fremstilling helt og fuldt giver det sande billede af visse aktører.

ad 2. Andre aktørers beretninger

«De, der skød på os ved porten, var ikke tyskere, det var vore egne», siger jeg til Mik, «efter mit øjemål kan det ikke have været tyskerne, der skød Lillemanden, for de havde ingen maskinpistoler», Kan det have været ét vådeskud?» spørger jeg Mik, som fortæller:

«Sammen med Lille Svend, Petter og Kurt spejdede jeg ind, vi ventede på braget, fra vagtstuen. Det var hundekoldt, der var ikke en tysker på pladsen, den lå øde hen. Vi plankede den i samme øjeblik, som eksplosionen kom, maskinpistolerne lød ude fra vejen, vi så vagten slæbe sig ind bag et skur, hvor han gemte sig.

Ham så vi ikke mere til. Pludselig synker Lille Svend sammen, han er ramt i brystet af en maskinpistolsalve». «Af hvem?»

«Det er et godt spørgsmål, John. Tyskerne havde jo ikke maskinpistoler. Hans frakke var fuldstændigt gennemhullet, tyskerne løsnede ikke så meget som et skud».

Så vidt Mik.

Uffe bekræfter Miks beretning. Fra loftsvinduet har Uffe det bedste overblik. Uffe så ingen mundingsild fra vagtstuen.

ad 2. Andre aktørers beretninger

For fuldstændighedens skyld er her også Brandts version, dermed står det enhver frit at finde virkeligheden:

D.K.P. og Frihedskampen, Sabotagerapporter m.m. Findes også på CD-ROM udgivet af DKPID, Fredrikssundsvej 88, Kbh. NV.

Afskrift: Hæfte nr. 34; side 264, rapport nr. 343.

Børge Brandts rapport fra Tankstelle.

«Hele Omraadet blev under Aktionen afspærret af vore Grupper.

Ved hver Indførselsvej var der placeret Dækningsgrupper i Syd, Nord, Øst og Vest. Telefonsystemet i Kvarteret blev sat ud af Funktion. Jernbanestationen blev besat og fra Blokposten blev alle Tog holdt borte. Angrebet skulle aabnes på Slaget 7.15 ved at en 5 kg. Bombe, som af en af Angrebsgrupperne var anbragt på Vagtstuens Tag (Toetages Hus), blev bragt til at eksplodere.

Saa snart Braget lød aabnede vi fra alle Sider en heftig Ild mod Vagtstuen. Skildvagten uden for og den Vagthavende Officer i Forhuset blev straks dræbt. De øvrige Soldater optog Forsvaret, og der opstod en heftig Ildkamp, som varede næsten 15 Minutter. Gruppen, der skulle være trængt gennem Porten, for med Håndbomber at nedkæmpe Vagtstuen, formåede ikke at trænge frem, da Porten ustandselig blev bestrøget.

Da det mod Forventning viste sig umuligt hurtigt at lamme Vagtstuen (der var godt barrikaderet) måtte Sprængningsgruppen under Ledelse af Lille Sven forsøge at trænge frem til Tankene, mens vi andre dækkede med meget kraftig Ild fra Rekylgevær og Maskinpistoler. Midt under Kampen blev Lille Sven ramt. Vi var på det Tidspunkt ikke klar over, at han var død i næsten samme Øjeblik.

Sprængningen skulde have været en Seriesprængning med Cortexforbindelse; men da Sven faldt, og Vagtstuen aabenbart stadig var kampdygtig gav jeg Ordre til at tænde Bomberne enkeltvis og til Retræte. Vi haabede at kunde redde Svens Liv og gjorde et stort Arbejde for at faa ham transporteret ud.

For at komme ud maatte vi passere Vagtstuen over en Afstand paa 20 m, hvor der overhovedet ingen Dækning fandtes. I Bil blev han bragt til Hospitalet. og derfra til Retsmedicinsk Institut.

En Episode umiddelbart efter Tændingen, kunne let have kostet endnu en Kammerat livet. Da Mick der hørte til Sprængningsgruppen var kommet godt væk efter Tændingen, opdagede han, at 2 af Lunterne ikke fængede. Han vendte om for at få dem tændt; men inden han naaede frem, detonerede de andre Bomber, og han blev slynget til Jorden.

I 10 minutter laa han bevidstløs, da han vaagnede op, løb der tyske Soldater rundt. Han tog sin Maskinpistol og klatrede op paa Banelegemet. Her blev han opdaget af to Tyskere, som optog Forfølgelsen af ham.

Hans Maskinpistol virkede ikke, saa han tog Flugten langs Banelinien. Ved Peder Bangsvejens Station slap han bort. *Tankene blev ikke helt ødelagt, den reddede Benzin er af Tyskerne ført bort under drabelig Eskorte.* Det er meget morsomt konstateret, at Sommerpatuljer paa Vej mod Vanløse gjorde alt, hvad de kunde for ikke at naa frem, hvilket ogsaa lykkedes for dem.

(Sommerkorpset var sabotagevagter rekrutteret fra resterne af Frikorps Danmark Aa.S)

I alt deltog ca. 50 Mand i Aktionen, alle bevæbnet med Maskinpistoler, Haandbomber og andet svært Vaaben.

Der blev udvekslet mellem 2 og 3 Tusind Skud, det er den haardeste Ildkamp, vi endnu har været ude for.

Signeret Brandt»

Hvem skød Lille Svend? Efterrationalisering

55 år efter Tankstalle har jeg fundet et gammel falmet udklip fra det illegale Land og Folk frem, og lad det stå som en afrunding for mine mange beretninger om Lille Svend, dér, som alt andet lige, står for mig som den typiske repræsentant for BOPA.

«Patriot faldet:

En af Danmarks ypperste Frihedskæmpere er faldet

Svend kaldtes han af sine Kammerater, for hvem han var det store ideal. I rigt Mål ejede han Egenskaber, som gjorde ham vellidt af alle, han kom i Berøring med, thi altid var han jævn og ligefrem og aldrig imponeret af sine egne Bedrifter. Et Mandfolk var han, og hans Mod, Punktlighed og Organisationsevne forenet med en sjælden Ildhu prægede ham, lige til han faldt på sin sidste Aktion for den Sag, han elskede og satte højest af alt.

Et smerteligt Tab er påført hans Kammerater

Æret været hans minde».

Lille Svend
Søren Egholm Lauritzen

Øjenvidners troværdighed?

Uden al tvivl har flere af aktørerne haft og har stadig mere end svært ved at indrømme de fejl, som bevirkede, at aktionen blev en fiasko og kostede et liv, imidlertid er alle ret skråsikre på, at de præcist 65 år senere knviskarpt kan gengive alt i enkeltheder. Nogen åben diskussion har aldrig fundet sted. Tænk lige på, at når jeg beskriver Tankstalle som en fiasko, forringer det på ingen måde BOPAs ry og rygte som en af Danmarks mest effektive sabotageorganisationer.

Montgomery udtalte:

Danmarks modstandskamp var «Second to none».

Udtalelsen var direkte møntet på BOPA, som havde modtaget flere takketelegrammer fra de allieredes hovedkvarterer.

Tiden – de mange år har vel også gjort sit. Mere end 60 år er ret lang tid og har vel også haft sin indflydelse på hukommelsen. Endelig kræver det vel sit, at indrømme, at man har givet misvisende oplysninger.

ad 2. Andre aktørers beretninger

Igennem mange år har vi afholdt fester og kammeraters beretninger har så absolut ikke mistet underholdningsværdi.

En kammerat fortalte ved en fest om sin deltagelse i aktionen mod Tank-

stelle, indtil jeg afbrød med følgende spørgsmål. «Sig mig var du ikke indlagt på Sundby Hospital efter operation for brok?»

Hypoteser:

Soldaterne skal have været bevæbnet med stormgeværer. Jeg og de andre kammerater har ikke under de mange observationer set sådanne, endsige maskinpistoler.

Lille Svend skulle være ramt af splinter fra håndgranater. Dette udelukkes af obduktionserklæringen.

Lille Svend skulle være ramt af skarpskytte, som havde skjult sig på pladsen mellem tankene.

Dette udelukkes også af obduktionserklæringen og af, at ingen har observeret dette spøgelse, som næppe har eksisteret, al den stund, at den kammerat, jeg betegner som idiot, befinder sig som et fyrtårn ca. 2,5 meter over jordoverfladen. Denne person har givetvis set Lille Svend blive ramt og må derfor have haft en fornemmelse af den risiko, han selv løb ved at optræde som skydeskive for eventuelle spøgelse.

At ingen har observeret mundingsild forklares med, at tyskerne har brugt røgsvagt krudt.

Lille Svend skal, da han er ved tankens top have vendt sig for at se efter kammeraterne, dermed antydes at een af disse ved et uheld har affyret et vådeskud fra sin pistol. Dette udelukkes også af obduktionserklæringen.

Personer med normalt syn og nødtørfigt kendskab til tyske våben kunne ikke forveksle dette stormgevær endsige en maskinpistol med den ordinære karabin, tyske soldater var udstyret med.

Enkelte kommentarer til Brandts rapport; Stimmungsbericht

Ladningen var 12 kg. Donarit og ikke 5 kg., som Brandt anfører. Da jeg og ingen andre har gjort bomben klar, må jeg vel antages at vide, trods de mange tvivlere, at ladningen var på 12 kg.

Brandts beskrivelse af Miks oplevelser kender denne intet til.

Stimmungsbericht – rationalisering:

12 kg.'s effekt var og er efter mit øjemål og mine erfaringer, at ingen i bygningen ville have kunnet overleve endsige været i stand til indenfor 120 sekunder at affyre de dræbende skud. Fra eksplosionen til Lille Svend rammes er maksimalt gået 120 sekunder.

Vagterne har måske siddet ved morgenkaffen eller slumret. Under alle omstændigheder skulle de vel have støv og kalkpuds ud af øjnene – lukke vinduerne op efter at have famlet rundt efter deres våben.

Har de kunnet skyde har de været utroligt hurtige, alt inden for sandsynligvis 20 til 40 sekunder.

Overlevelsesmomentet bekræftes af mine erfaringer ved sprængning af togvogn med vagtmandskab. Ladningen var også her 12 kg., men bomben var på grund af forholdene anbragt teknisk uhensigtsmæssigt. Resultat: To hele lig (patruljerende vagter – ofre for skud) og seks spandfulde ligrester (ofre fra eksplosion). Ingen overlevende.

Beskydningen af min gruppe, som forsøgte at trænge ind fra Apollovej skete fra togstammen og var fra vore egne folk. En beskydning fra vagtstuen mod os ved porten er udelukket, da man da skulle have været i stand til at skyde om hjørner.

Portnerboligen lå imellem os og vagtstuen og dækkede for beskydning fra vagtstuen. Kortet bekræfter denne påstand.

Obduktionserklæring 1.

Denne tager Afskrift af Dødsattesten, forsyner Originalen med Datering osv, at der fra det offentlige Sids Indet er til Hinder for Begravelsen, og fremsender den derpaa til Præsten (Kirkeværge), hvorefter Jordfæstelsen kan foregaa. Er der hængslet indlæst 6 Dage, efter at Ulykkestilfældet er sket, eller Liget er fundet, og Dødsattesten, forsynet med Politivæghedsens Paragrafning, ikke foreligger, kan Præsten (Kirkeværge) dog tilstå, at Liget begravnes, men i saa Fald bliver en bekræftet Afskrift af Duplikatet af Dødsattesten nærest muligt at tilstille Politivæghedsens Indtægtsskattedepartementet.

Embedslægens Datering: Har legal Obduktion fundet Sted? Obduktion, 17/2.1945

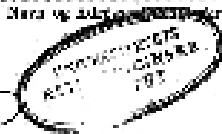
I helsehelende Fald med hvilket Resultat? Skadslæsion paa brystets Dorsale Side med gennemtrængning af Lungens pulserer, især i den venstre Side paa vold, ingen tegn paa sygdom. = Dødsårsagen er forblødsning som følge af Læsion af Lungepulseren.

P. I. V. *Jakob Laft*
Jakob Laft

Øvrighedsens Paragrafning. *Reynolds*
Denne er Indet af H. A. S. for Indsending.
Subordineret Begravelsesvægheds Kontor. 17/2-45
Reynolds

Skudlæsion; grammatisk kan der være tale om et eller flere skud. Anvendes ental kan det udlægges som, at Lille Svend er ramt af et skud. Dermed bortfalder Miks vidneudsagn,

Obduktionserklæring 2.

1) Dødsårsagen (inkluderende Døds- årsagsskilt, Traume, Selvmord)	Skud	Se udsagnsforhøret af Miks under Anmættelsen af Myndighederne 983-34 947-34 5 8 26
2) Skude på (og/eller tegn på Vold?) <small>Skudskade eller lignende skade if. B.S. vedr. kugleindtrængning, Dødsårsag, Traumeringeni</small>	3 skudskader i brystet.	
3) Dødsårsagen (på Døds- årsagsskiltet) (på Leds- begreb) (på Leds- begreb)	skudskader i brystet. vold, selvmord, Dødsårsag.	
4) Hvilke andre Dødsårsager (Traume, skade, Dødsårsag, Dødsårsag, inkluderende selvmord) er til stede?	Opkastning, opkastning, ingen forandringer.	
5) Er der efter din opfattelse ændring af dødsårsagen vedtænkt, eventuelt legal Obduktion?	Ja, obduktion.	12 00
Undertegnede læge har d. 26/2 1945 kl. 11 på APRIL 26 1945 uden delvis medvirkning af synet lige af ... af den Lille Svend, Lillesvend og forfærdede underskrift sikre og utvivlsomme Dødsårsag.		33
Erik Brandt Nielsen, Erik Brandt Nielsen.		3
(Ledsbegreb og delvis af ...) Original af Ledsbegreb		
Se Anmættelser på Bogen. STILHED		

Af denne obduktionserklæring fremgår, at Lille Svend er ramt af tre skud i brystet. Dermed udelukkes det tyske vagtmandskab, da ingen er set udstyret med automatvåben. Miks udsagn er derfor korrekt.

Vandrehistorier—har de underholdningsværdi?

3. Beretninger fra andre.

Ifølge en beretning var vagtmandskabet ungarske soldater. Ungarske soldaters uniform var gulbrun, og kunne kun forveksles med tyske Wehrmachts-soldaters grønne uniform, hvis man var svagsynet eller farveblind.

Billedet er fra Kastrup Fortet på Amager. I 1945 gjorde ungarske soldater mytteri på kaserne ved Nørreport i København. De blev nedkæmpet af tyske soldater, og flere mytterister blev skudt i magasiner på Kastrup Fortet. Skudhullerne i væggen er fra maskingevær, der blev benyttet. Det står enhver frit at fastslå tidspunktet for denne massakre.

Tankstelle var et kæmpekiks.

Aktionen mod ammunitionstog i Brøndby var et kæmpekiks.

Med BOPAs mere end 1000 sabotager er Tankstelle og aktionen i Brøndbyøster et klart, entydigt vidnesbyrd om organisationens kampkraft i militær forstand.

Disse fiaskoer understregede vore begrænsninger, vore svagheder. Når jeg beskriver dem, er det for at give dig viden om danskere, som senere brystede sig af at have kæmpet for friheden – for Gud – konge og fædreland, men som i virkeligheden begik landsforræderi ved deres forræderi mod sabotørerne i BOPA og Holger Danske blandt andet.

Hvordan? Ved Den skæve Våbenfordeling og ved Den danske Brigades landsætning. Med deres viden om de her omtalte fiaskoer understreges politikernes og „modstandsbevægelsens” ved Den lille Generalstabs, de militære lederes kyniske og forbryderiske bestræbelser på at udslette de aktive sabotører i BOPA og Holger Danske, da krigen mod besættelsesmagten i realiteten var slut.

Det var primært mit oprindelige formål at trække dette frem fra gulvtæppernes mørke, men eftertidskrigens snik – snak og fordrejninger er forklaringen på denne efterskrift – alt andet lige af hensyn til min gæld til min bedste kammerat nogensinde – Lille Svend.

Såfremt historie skal skrives, skal der være overensstemmelse med sandheden, uanset hvor bitter og ubehagelig denne end kan være.

Always i Boyesgade

Niels bad mig tage dækningen og fik mit tilsagn, der var ikke de store problemer for mig i det. Vi, og det var især Petters folk, arbejdede ihærdigt på at gøre en kørende mine, en varevogn, monteret med 90 kg. sprængstof klar til Heinkels værksteder på Orlogsværftet.

Bilen bliver afleveret, vi har gjort det, vi blev bedt om, og interesserer os ikke mere for den. Vi hørte ikke mere til den før i de glade befrielsesdage, men mere om det senere.

Always fremstillede dele til natjagere og de frygtelige V-2 fjernstyrede bomber, der hærgede Englands civilbefolkning.

Ordren til at smadre fabrikken kom direkte fra de allieredes hovedkvarter. Jørgen Jespersen, kaldet KK havde med sin afdeling ved nytårstide smadret en anden radiofabrik ved navn Torotor, som også fremstillede dele til natjagere og V-2 raketter.

BOPA modtog en tak fra de allierede for godt udført arbejde.

Jeg blandede mig mindst muligt i Niels planlægning af Always, men en dag fortæller Niels mig om enkelthederne i sin plan. Han vil smide en ladning på 12 kg. ind over et hegn, således at den lander foran en port; bag denne på en afsats var anbragt en vagt med maskingevær, der kunne beskyde hele Boyesgade.

Derefter skulle angrebsholdet rykke frem med tre ladninger, i alt 75 – 95 kg.

«Det er jo et ret højt hegn, og afstanden fra gaden og ind er vel 4 – 5 meter, tror du, at du kan klare det?» spørger jeg. «Jo, det mente han nok, fordi han havde i længere tid trænet i Fælledparken, hvor han havde afsat de samme afstande og højder som i Boyesgade».

Straks gjorde jeg Niels opmærksom på, at måske ville han nå at slippe pakken, men det mest sandsynlige var, at så snart han tændte lunterne, ville han befinde sig i nærmest et bengalsk fakkellys, og vagterne kunne ikke undgå at ramme på den korte afstand. Jeg fortalte om mine erfaringer fra taget på Tankstelle, der var ikke det samme buldermørke, og afstanden dér var større. Hans chancer for at overleve var små, endog meget små.

«Kan jeg låne nogle af dine folk til at dække mig?»

Han fik nu to af de bedste af mine gamle folk, nemlig Poul Petersen kaldet Palle og Leif Hansen kaldet Torben.

Personligt instruerede jeg dem om, at Niels chancer for at overleve helt og fuldt lå i deres hænder. De skulle holde vagterne dækket, de skulle beskyde vinduerne ud mod gaden uafbrudt, der måtte ikke være ophold i deres ild, de måtte ikke skifte magasiner samtidigt. Imellem sig skulle de have en spand vand til at køle maskinpistolerne af i, og ellers bære handsker så de ikke brændte sig på maskinpistolerne.

De skulle ikke spare på krudtet, og de behøvede ikke at tænke på at få de tomme magasiner med sig, dem kunne de bare smide fra sig. Det, som det drejede sig om, var at holde vagterne væk, så Niels overlevede.

Klar til aktion

Folkene er på plads. Kan du forestille dig den belastning, det er i tiden forud, bare at vente, og vente med den overbevisning, at denne gang slipper du nok ikke levende fra det; det her er sku for barskt.

To af kammeraterne fortalte mig, at da de var på vej til Always, blev de meget enige om, at kunne de nå frem igennem murbrokker, støv og skyderi med bomberne og få dem tændt, så nåede de næppe mere i dette liv.

Niels og jeg mødtes, dækningen var på plads. Folkene, der skulle dække ham fra lejlighederne lige overfor vagternes vinduer, havde lukket sig ind. Beboerne var anbragt i soveværelset med dynerne godt oppe om ørerne. Der var pyntet og dækket op til en fødselsdagsfest; men drengene havde båret det hele ind i soveværelset og sagt, det må I vente lidt med. De kunne holde fødselsdagsfesten bagefter, hvis det hele altså ikke var smadret.

Under en gadelygte stillede vi urene, så sekundviserne gik nøjagtig ens, nu var vi klar. Hæsblæsende dukker en kammerat op fra en af dækningsgrupperne, man har observeret strejfer, tysk feltgendarmeri med cykler, i alt ca. 40 mand.

Der var fuld enighed mellem os ledere – vi aflyser.

Aktionen kunne ikke gennemføres under disse omstændigheder kun med svære tab – nærmest rent selvmord.

Feltgendarmer var ikke vor livret

Folkene knurrede, det var bare om at få det overstået, og var planen ikke tabt på gulvet nu? Folk ville jo snakke.

Brøndbyøster

Stimmungsbericht

Lederne fra Ibs og KKs afdelinger skal mødes med Brandt på Skt. Thomas Plads. Niels og jeg er der fra Ibs afdeling. Brandt lufter sin utilfredshed med, at vi endnu ikke har bulet Always, han bliver rykket fra de allieredes hovedkvarter.

Vor forklaring med feltgendarmene vil han ikke acceptere, og han betegner os nærmest som vatpikke. Der faldt knubbede ord, og Niels tilbød at trække sig ud af det hele.

Lidt senere dukker KK op sammen med en fyr, jeg kun havde hørt om, Uffe. De var stolte og lidt pralende beretter de om en gestapovogn, som de havde gennemhullet, og hvor de havde dræbt alle ombordværende. Videre, om hvordan de kører rundt i Københavns gader med en lastvogn med meget lave kæpskinner (sider) for at jage Hipofolk. Jeg tænkte mit, KKs afdeling var den, der mistede flest folk af samtlige afdelinger. Efter min smag kunne, burde, folkenes sikkerhed nok sættes højere.

Sammen med Uffe og KK går Brandt et lille stykke væk, mens vi bare står og glør. Da de har snakket et stykke tid, drejer Brandt hen til mig.

«Hvor mange maskinpistoler kan du skaffe, John, hvor megen ammunition har du?»

«6 maskinpistoler med 3 magasiner til hver». «Godt, siger Brandt, «kan du være ved jernbaneoverskæringen i Brøndbyøster inden for en time?»

«Du kan kun låne dem, jeg skal have dem og hver eneste pløk tilbage».

«Det er da klart, jeg garanterer dig, at du får alt tilbage».

(Denne meningsudveksling er et af talrige beviser på BOPAs mangel på kampmidler, og at grupperne var selvforsynende.

«Men det vil være meget svært for mig at nå det. Depotet bliver ødelagt, hvis jeg tramper for meget rundt».

«Vil du prøve, John?»

Op på cyklen og af sted. I Smallegade holder, den første lastvogn på min vej, den havde presenning og var læsset med Marie Kiks. Chaufføren stod inde i en forretning, jeg gik ind, viste ham diskret min skyder:

«Jeg vil godt snakke med dig, vil du lige gå med udenfor?»

Ude fortalte jeg ham, at jeg skulle bruge bilen, et gammelt lig, men den eneste i miles omkreds, den var bedre end ingenting. Jeg bad ham fylde generatoren op, for jeg skulle langt. Han gjorde sit yderste, viste mig, hvor han havde nogle småsække med brænde liggende og gav mig nogle småfiduser med, hvordan dette tekniske vidunder fungerede.

Jeg var lidt usikker på vejen, det tænker man nok ikke på i dag, men Brøndbyerne lå dengang ude på landet. Det var ikke et sted, man kom hver dag. Da jeg passerer jernbanen, er der ingen tvivl i mit sind, masser af vore folk, masser af lastbiler på en mark.

Næppe er jeg svinget ind, før vore folk stormer hen for at få del i maskinpistolerne. Med min egen «private» under kappen løber jeg ned mod et ledvogterhus, da et langt godstog standser, og straks begynder et voldsomt skyderi. Jeg springer ned i en grøft og kravler på maven hen mod et hus; her skimter jeg en kammerat.

Han er ramt, ingen tvivl om det, han ligger ubevægelig. Jeg kravler hen til ham og får ham trukket ind bag muren og lukker skjorten op. Kuglen har ramt præcist i hjertet. Akkurat som på skiven på skydebannen. For hvert af hjertets pumpeslag skifter ansigtskuløren. Det mindede mig om lamellerne i en persienne, hvor ansigtskuløren i øverste lamel var lidt mere farvet for derefter ligesom i små hop at rulle ned og for hvert hop at blive lidt blegere.

Til sidst er han kridende hvid. Skjorten har jeg krænget til side. Ved skuddets indgang kommer ikke meget blod ud; noget fjollet, måske snarere desperat, stikker jeg en finger i skudhullet. Jeg ikke bare så ham dø, jeg følte med fingeren i hullet hjertet slå et hop og standse. Dette var en smuk død.

Når man skal af med livet, kunne det ikke ske mere nænsomt.

Tilbage til grøften, her står KK oprejst som et fyrtårn, jeg maser mig sammenkrøben fremad, hvor i Helvede skyder de fra? „Fremad,“ siger eller kommanderer han og vifter som en anden trafikbetjent med armen. Lidt derfra ser jeg Uffe med en krykstok i den ene hånd og en maskinpistol i den anden. Kravlende over marken i et slemt pløre maser vi os frem mod det sted, vi formoder, der bliver skudt fra. Man har observeret os.

I «dækning» bag en buksbom hæk ca. 30 cm. høj ligger vi nu, spejdende ud gennem busken. Nu tror jeg at have en sikker pejling på vognen. Svend Jørgensen kaldet Terkel ligger 5 – 6 meter foran os, lidt ude til siden, han er låst helt fast. En tysk skytte står med ham på kornet.

Hver gang han rører sig det mindste, pisker kuglerne ned omkring hans fødder. Jeg skriger til ham:

«Få hælene ned».

Uffe skal nu dække mig, medens jeg vil forsøge at lempe håndbomber ind ad en luge i den godsvogn, soldaterne skyder fra. Når håndbommen er slået an, har man lært at tælle: – en og tyve; – to og tyve; – tre og tyve; og så af sted med den. Jeg talte altid bajere, det giver lige så nøjagtigt tiden, – en bajer – to bajere osv. det er ligesom hyggeligere. Jeg holdt den «en bajer» mere end foreskrevet i Frøken Jensens kokebog og ganske rigtigt, den rammer lige ved siden af lugen, falder næsten til jorden og sprænger.

Ingen virkning. Godsvognens brædder var for tykke til, at splinterne kunne gå igennem, det samme gjaldt makinpistolernes kugler. Min skihue satte jeg på løbet og stak den op over hækken, straks peb en byge over vore hoveder.

«Kan du se, hvorfra de skyder»? «Nej!»

«Er du klar, så prøver jeg med en håndgranat mere».

Uffe fyrer som en rasende, håndgranaten sprænger lige ved lugen, men uden nogen virkning, de skyder stadig på os. Medens vi lå og hyggede os i pladderet, konverserede vi, som man gør i de bedre kredse. Uffe og jeg præsenterede os for hinanden.

«Jeg hedder Uffe – hvad hedder du»? «John.»

«Er det dig, der også bliver kaldt Lille John?»

«Jamen, så kender jeg dig godt, jeg har hørt så meget om dig.»

«Hvad synes du så om dette her, Lille John?»

«Jeg synes, det er noget slemt lort».

«Det må man vist give dig ret i».

Brandt kommer nu løbende, springende på taget af godsvognene, men vender om. Gert, som havde stjålet toget inde på Godsbanegården, forklædt som lokomotivfører, var sprunget af, så snart han kunne se sit snit til det.

På den modsatte side af os, er en tysk soldat noget senere sprunget ud, hopper op i lokomotivet og sætter toget i gang. Stille og roligt damper det af med over en million dejlige 9 mm. patroner.

Endnu en gang kunne vi skrive to sabotørers liv på den liste, som bærer overskriften: Ofre for den skæve våbenfordeling.

De to kammerater, der satte livet til på grund af den skæve våbenfordeling var: Ebbe Rørdam og Kaj Jensen.

En anden kammerat var dræbt af et skud gennem hovedet på den modsatte side af toget. Vort næste problem var nu at komme ind til byen ude fra det åbne bondeland. Vi løb op til bilerne. Min Marie Kiksevogn var et sørgeligt syn. Røgen sivede ud af skudhullerne i generatoren; på ladet var blikdåser gennemhullet; striberne af pulveriserede kiks understregede kun, at det var ikke løst krudt, der var brugt i dag.

Turen tilbage på ladet af lastbilen var præget af nederlagsstemningen og vor håbløse situation. Aldeles ubeskyttede lå vi og klamrede os fast. Ved en vejspærring ville vi være prisgivne, men føj for Satan et blodbad, det kunne blive. Vi var tikkende bomber; skulle noget ske, ville alle slås, til de ikke kunne mere.

Vi var som rotter i et hjørne, vor eneste chance var at rive så mange prøjsere med os på den sidste rejse, som overhovedet muligt. Alle kendte vilkårene, alle var kolde, alle ville kæmpe for at overleve.

Forhistorien om den fatale aktion var, at Holger Darmer kaldet Gert med sit stjalne tog fyldt med ammunition var blevet standset på Valby Station. Her måtte han passivt se på, at vogne med tyske elitesoldater blev koblet på. Han var udmærket klar over, at det ville ændre hele aktionen og overvejede igen og igen, om han skulle undlade at stoppe og bare køre videre.

Efter krigen har Gert mange gange, også offentligt gjort rede for, at han her begik sit livs største fejl. En fejl, som kostede to af vore kammerater livet. I alle de mange år, der siden er gået, har Gert haft det skidt med sine selvbefrejdelse, men efter mit øjemål helt uden grund. Det er altid nemt bagefter at sidde tilbagelænet på sin flade, kigge i bakspejlet og sige, man skulle bare have.....

Men! Sådan er livet ikke, han havde nogle valgmuligheder, han gjorde det, han fandt bedst, i det øjeblik beslutningen skulle træffes. Han valgte forkert, men han har ingen grund til at bebrejde sig selv noget som helst.

21. marts 1945 – vi er klar igen – nu skulle det være

Om aftenen skal Always sprænges, dagen er afsat til møder med mine grupper for at få de sidste detaljer på plads.

Om formiddagen mødes jeg med Palle ved Grundtvigsvej, midt mellem Den Franske Skole og Shellhuset.

Pludselig hører vi ubestemmelige drøn, bragen og hidsig motorlarm fra flyvemaskiner, der stryger ned over hustagene. Sirener sætter i med deres hyl.

Vi skilles, og jeg søger over mod Frederiksberg Allé. Hele kvarteret er som skjult af en tæt, tæt tåge, det er indhyllet i kalkstøv, der trænger ind alle vegne. Man kan ikke se en hånd for sig, man hiver efter vejret. Kraven op om ørene, skihuen trækkes godt ned, havde jeg dog bare haft et halstørklæde at binde for munden. Støv, fint grus sad i øjnene og i svælget, videre, hvad er der sket?

Fra mund til mund lød det:

«De har ramt en skole, fuld af børn. Den franske Skole».

R.A.F. bomber Shellhuset

Her bringer jeg kun nogle få hovedpunkter af selve angrebet. Den øverste ledelse af modstandsbevægelsen var i den største fare for at blive tilintetgjort fuldstændigt.

Flere medlemmer af Frihedsrådet sad arresteret på Shellhuset, og da store dele af regionsledelserne var sat ud af spillet, frygtede man, at tyskerne nu var i stand til at lamme hele modstandsbevægelsen.

Derfor bad denne de allierede om at bombe Shellhuset.

Et fly i første angrebsbølge styrter ned

Den største katastrofe i Danmarkshistorien?

To af Frihedsrådets medlemmer undslipper

Gestapo lammet? Men – til hvilken pris?

En katastrofe uden fortilfælde i Danmark, men også med en befolkning, der desperat gjorde sit yderste for at hjælpe i nødens stund. Kalkstøvet og røgen fra brandene var kvælende. Selv ved den mindste anstrengelse pustede, stønnede og gispede vi for at få luft.

Mænd og kvinder strømmede til. Uden at tænke på den risiko, de løb, trængte de ind i ruinerne, hvor hele mure endnu stod og vaklede. Det halve af bygningen var styrtet ned, højt oppe på en trappeafsats stod en ældre nonne. Det meste af hendes tøj var flået af. Bad hun om hjælp til sig selv? Nej! Hun råbte ned, hvor hun troede børn lå begravet under murdyngerne. Om det var bagved eller ude til siden, aner jeg ikke. Det brændte og enhver tanke om at nærme sig det flammende bål kvælende røg var på forhånd udelukket. Heden var uudholdelig.

At orientere sig, at se ud, var næsten umuligt for murstøv og røg. Hurtigt formerede vi kæder, så snart et barn var gravet fri, var der andre, der løb ud med det til folk, der bragte det på hospitalet.

I begyndelsen på alt, der bare kunne trille. Mange bybude dukkede op, deres trehjulede ladcykler var velegnede ambulancer. Med de bare næver hev og sled vi i murbrokker, i bjælker, i brædder, og snart var vore hænder et sørgeligt syn, vi rev os på søm, på glas osv. Men værst var kalkstøvet. Vi hev efter vejret.

Midt i virvaret ser jeg røven af en Hipomand, han sparede ikke sig selv, men hans hylster med en lækker 9 mm. pistol skinnede fælt i mine øjne. Hvorfor ikke nakke ham? Du får aldrig så oplagt en chance. Nej! Redningsarbejdet måtte gå forud, børn lå stadig klemmt inde, det var vigtigere at redde så mange som muligt.

Hippofolkenes terror i form af vilde skyderier mod civile havde fået et omfang så stort, at Frihedsrådet gav tilladelse til at skyde dem ned – hvor som helst – når som helst. De blev givet fri, hed det. Men det vender vi tilbage til.

Nu var brandfolk dukket op, men de forsvandt lige så hurtigt igen. Første bølge af brandfolk skulle blot finde frem til, hvor og hvordan man bedst kunne sætte ind. De næste brandfolk dirigerede os, og der begyndte at komme system i tingene, alle gjorde deres yderste.

Vi masede med en dør, længe, alt for længe; en brandmand kom til, med få slag fra sin økse sprang døren op, så nemt var det, når man altså kunne. Børn lå under en mur, bjælker blev vristet løs rundt om for at blive stukket ind som løftestænger; igen blev vi dirigeret af et par brandmænd, et par piger blev trukket ud, den ene brandmand spørger:

«Kan I holde lidt endnu?»

Han kravler ind, vi er ved at segne, men folk strømmer til og løfter – løfter, han trækker et barn lidt ud; et barnehoved med et par meget store øjne kommer frem.

Han løfter stille armen, giver tegn til, at vi godt kan sænke muren ned igen. Pigens øjne er rolige, hun ved, at hun skal dø. En kvinde kravler hen til barnet, snakker til hende og stryger hende over håret.

Nu bliver der råbt efter folk, som vil kravle ned i kældrene. Nonner bringer børn frem, vandet driver af dem, de er ved at være færdige, de har brugt alt, hvad de har i sig og lidt til.

Vand og gas var strømmet ud i nogen tid, man skal bruge vand til slukningen, så det er ikke bare at lukke, men gasledningerne er afbrudt nu.

Da vi kravler ned, bliver det sagt igen og igen, «pas på gassen». Børn bliver stadig bjærget fra kældrene, men ikke ret mange. De fleste børn var ude på gangene, på vej ned ad en trappe, da alarmen lød, samtidigt med at fly og bomber faldt.

Om mine fornemmelser er rigtige, ved jeg ikke, da man jo intet kunne se, men jeg anede ligesom en skakt. Stedet, hvor trappen med de mange børn havde været. Hvor længe jeg arbejdede i ruinerne, aner jeg ikke, næppe mere end nogle få timer, en måske to, man orkede simpelt hen ikke mere. Der strømmede jo også hele tiden friske folk til.

Brandfolkene blev ved. Deres indsats var simpelthen formidabel.

Jeg var og er stadig fuld af beundring og taknemmelighed over deres effektivitet, deres dygtighed og over deres helhjertede indsats.

Derfor, når man i vore dage fra politisk hold snakker om privatisering af vore offentlige redningsvæsener, er jeg konsekvent imod, uden disse brave redningsfolk havde katastrofen kostet endnu flere uskyldige børns liv.

Folk strømmede til og styrtede sig ud i hjælpearbejdet uden hensyn til egen personlige risiko.

Sygeplejersker havde smidt, hvad de stod med og hjalp uden overtøj med bare arme uden tanke på forårskulden, (seks grader).

Flere brandfolk kom til skade.

I flere dage søgte man efter ofrene, billedet her er fra katastrofens anden dag.

I et nærliggende teater fik vi nogen forplejning og fik forbundet vore hænder af danske lotter. Nogle enkelte af dem var nogle forfærdelige overklasseløg, de var mere optaget af at tage sig ud og føre sig frem. Kan alle se mig? Kan alle høre mig? Er jeg ikke dejlig?

Var make up' en i orden? var sømmene på silkestrømperne lige?

De fjollede forvirrede rundt og lavede ikke andet end rav i den. De ligefrem konkurrerede om at stå på scenen og sende meddelelser ud til de ulykkelige forældre om, hvem der var dræbt, og hvem, der var fundet. Deres affekterede, hellerupske papegøjesnak vidnede tydeligt om, hvorfra de kom. Dette var deres store dag på scenen i rampelyset. Nu skal man dog ikke lige glemme, at ude i kulisserne sled mange djærve lotter ubemærket for at hjælpe bedst muligt. Men de «krukkede» kunne jeg nu godt have undværet.

Om aftenen samledes vi; aktionsstedet, Always, var kun 200 – 250 meter fra katastrofeområdet, der lå badet i projektørlys, man gravede stadig desperat efter overlevende.

Det blev et kort møde, beslutningen var enstemmig og klar, vi udsætter.

Summa – summarum! Set i bakspejlet!

Alt var kaos i de første mange timer. Tilstrømmende bjærgede børn og bragte dem i sikkerhed – ofte måtte folk finde desperate nødløsninger – hospitalerne var overfyldte – fortvivlede forældre strømmede til for at få vished om netop deres barns skæbne.

Da jeg var på stedet umiddelbart efter bombningen stod hele kvarteret i lys lue og kalkstøv gav en sigtbarhed på få meter –

Jeg ville også i dag gerne have været oplevelsen foruden – men kan dog stadig varme mig ved de manges uforfærdede indsats.

86 børn og 13 voksne blev dræbt på skolen, andre steder i byen dræbtes 11 voksne og 2 børn. På Shellhuset skal omkring 100 personer, tyskere og danske fanger have mistet livet.

2 medlemmer af Danmarks Frihedsråd undslap.

5 måske 6 fly gik tabt– 9 flyvere mistede livet.

Billedet er taget én til to dage efter, at bomberne er faldet. Virkningerne chokerede de fleste københavnere. Hvis man sammenligner skadevirkningerne med de massive bombardementer andre europæiske byer blev udsat for, er dette småtingsafdelingen.

At det stadig brænder skyldes, at alt disponibelt mandskab fra redningsvæsenerne primært blev sat ind på at redde liv. Hvis du ser på tagspær, skorstene og lignende, der hænger frit svævende på væklende mure, kan du få en forestilling om den fare for nedstyrtninger redningsmandskabet svævede i.

26. marts endelig ryger Always; Stimmungsbericht

Her beskriver jeg kort aktionsforløbet for dækningsgrupperne.

Niels fortæller om sin og angrebsholdets indsats.

Urene blev stillet, jeg var rundt til grupperne; alle var på plads.

Kun sporvognene lod vente på sig, men vi kunne se, at vore folk holdt dem tilbage ca. 100 til 150 meter nede ad gaderne, de skulle minutter senere parkeres i krydset Vesterbrogade – Vester Fælledvej – Kingosgade, lastbiler, trehjulede cykler og alt muligt fyld var gjort klar til at blive stoppet i hullerne.

Når det hele var på plads, kunne tyskerne kun komme videre ved at kravle over forhindringerne, under vor maskinpistolild.

Petters gruppe lå med et rekylgevær i en lysskakt foran en forretning, dækket af sandsække. Rekylgeværet alene kunne stoppe alt fra Vesterbos Torv og Værnedamsvej til Gl. Kongevej. Grundigt arbejde også her. Selv ville jeg være i krydset Frederiksberg Allé – Kingosgade med min gamle gruppe + et par nye folk fra Niels, som erstatning for de «gamle», som han havde «lånt». Det vigtigste for os var at holde flugtvejene åbne, til alle var væk, helst i god behold. For mig et job helt uden problemer;

Præcist går aktionen i gang, jeg lister lidt ned ad Kingosgade og kan snart fra et godt skjul holde alle vinduer i gavlen og plankeværket dækket. Ingen vagter kan smutte og falde angrebsholdet i ryggen ad denne vej. Rytmen er god i mine drenges maskinpistoler; jeg er lidt stolt, der er sku ikke mange her i Kongeriget, der kan håndtere en fru Madsen som dem. Korte salver med 5 – 10 skud brager uafbrudt, der er ingen ophold, de to arbejder perfekt, det kan ikke gøres bedre.

Lidt henne ad Kingosgade klatter nogle skud; pludselig kan jeg høre og skimte Teddy. Hold da helt kæft, hvor er han gal. En vagtværnsvogn holder; folkene står forskræmt med hænderne mere end strakt op mod Vorherre.

(Efter dansk politis internering var oprettet kommunale vagtværn.)

Han brøler:

«Hvad fanden i hede hule Helvede nosser I rundt her for?»

Har I ikke så meget mellem ørerne, at I kan regne ud, at I sætter jeres liv på spil, og at I forstyrrer os i vort arbejde? Løb, så hurtigt benene kan bære jer, ind i nærmeste opgang og bliv der. Ser jeg mere til jer, bliver I pløkket. Forstået? Løb nu, for Satan».

Bilen stod på flade hjul. Et par skud var gået gennem forruden, de havde været for længe om at finde bremsen. Jeg trak mig tilbage til min gamle plads, jeg var overflødig her. Nu kunne jeg høre signaler fra angrebsholdet; bomberne var tændt, de kunne trække sig tilbage. Jeg søgte med gruppen ned mod Skt. Thomas Plads. Angrebsholdets folk kom sprintende over pladsen, endelig kom Niels.

«Kan vi gå hjem nu?» spurgte jeg. *«Alt i orden».*

Folkene skred ud til vort samlingssted; for dækningsgrupperne i en park på Finsensvej. Jeg havde fået ordre til, at møde op ved Markuskirken og samtidigt holde alle grupper. Stand by!

Niels fortæller

«Vi mødtes, og der rapporteres til mig; dækningsgrupperne er på plads, urene er timet. Sporvogne og lastbiler vil blive kørt på plads i krydset præcist som aftalt.

Palle og Torben er på plads og Niels' skytte, Blik, der skal beskyde maskingeværreden på taget, har givet besked. Blik er klar. Tilbage er kun at vente på sekundviserens vandring over urskiven.

Den bevæger sig langsomt, men sikkert. Inden vi skilles, får jeg (Niels) et dunk i ryggen og et pøj; pøj: Da jeg går over gaden, klar til at tænde, føler jeg, at det er den længste tur, jeg nogensinde har gået. Jeg tænder, luntten lyser som et fyrtårn, hurtigt frem, jeg kaster nøjagtigt, som jeg har indøvet det hundreder af gange; bomben svæver over det høje hegn og lander præcist foran porten.

I samme brøkdelt af et sekund, som jeg tændte luntten, startede Palle og Torben. Lyden fra ruderne, som splintrede, lød i den stille gade, men jeg skulle væk fra mine 12 kilo, der lå og osede ved porten.

Da braget fra den havde lagt sig, kunne jeg igennem en sky af støv se, at hegnet var lagt perfekt ned, Porten til vagten var åben, der var slået et stort hul i muren. Vore folk nede i gaden skød op mod vinduerne for at dække de tre, der nu skulle udføre den farligste og vanskeligste del af aktionen, det var de tre med bomberne, tre gange 25 kg. Fremme kravlede de igennem hullet i muren. Ejvind Hansen kaldet Jens satte en kæde igennem de tre ladninger og satte en hængelås i. Ingen kunne fjerne dem.

Da vi løb væk, løb Jens op på siden af mig, og i mørket kunne jeg se, at han viste mig en tændstikæske med 6 tydelige striber, beviset på, at han havde tændt alle lunterne. Nu kunne vi trække os tilbage, jeg husker stadig, mine tanker, da jeg mødte dig, John, på Skt. Thomas Plads.

Jeg tænkte, det er sku godt, man ikke er tysker og kan risikere at møde ham dér. Din maskinpistol hang vandret, og du havde fingeren i aftrækkerbøjlen.

Du spurgte: «Har alle klaret sig? Hvordan er det gået? Kan vi trække os tilbage nu?»

I det samme kom drønet. «Er det svar nok»? spurgte Niels».

Her slutter Niels sin beretning.

Inden aktionen havde vi fået ordre til at møde Brandt ved Markuskirken bag Forum og holde grupperne stand by. I ildskæret fra Always fortalte Brandt om den første mislykkede aktion mod Langebro, hvor Terkel havde kørt en lastvogn proppet med sprængstof ind under maskinhuset; her lader han bilen gå i stå og står ud for at tænde bomben, men de germanske vagter kommer til. Han siger til dem: «Jeg vil være tilbage om et øjeblik, jeg skal lige ringe efter en kranvogn». Men prøjserne var i det venlige hjørne, han skulle da ikke have besvær og problemer, når de nu alligevel var der, skulle de da nok skubbe ham i gang. Bemærkelsesværdigt var det, at da de først havde skubbet ham væk fra broen, gik bilen i gang igen uden større besvær, men hvordan ville Uffe og KK nu gribe opgaven an?

Ruinen Always efter BOPAs besøg

Jeg frygtede, at man ville starte et stormangreb, og vidste på forhånd, at det ville koste mange af vore folk livet. Brandt gjorde rede for, at Langebro skulle ryge her og nu; de danske skibe, som tyskerne havde beslaglagt, var klar til afgang. En eller anden dukker op og snakker med Brandt, som siger til os:

«I kan godt sende folkene hjem, der bliver ikke brug for dem.

Uffe klarer Langebro».

Lettet var jeg. Uffes reaktion på de venlige tyskere, der bare skubbede hans kære bombe væk, var typisk for ham. Han stjal et tog, det kunne de ikke flytte. I den sidste vogn læsset med mursten lå sprængladningen.

Efterveer fra Always

På Finsensvej meldte grupperne op; alt var gået som i olie. Torben havde dog været en tur på skadestuen, fordi glassplinter var røget i hovedet på ham ved forsprængningen. Jens var, da han kravler ind med bomben, blevet ramt af splinter, der var pisket op fra nedslagene fra kammeraters maskinpistolild.

Bjarne Hansen, kaldet Louis havde tabt sin pistol, og jeg var eddikesur, fordi han før aktionen havde fortalt, at han syntes, en karabin ville være sagen. I velvalgte ord havde jeg forklaret ham, at han var bindegal. Han kunne ikke se en pind i mørket, han kunne ikke tage sigte. Jeg spurgte ikke, men var ret overbevist om, at han alligevel havde fjollet rundt med sin kære karabin.

Uden et ord gav jeg ham min pistol til låns, ord var overflødige. To dage efter kan man i aviserne læse, at en cyklende, tysk officer var skudt ved Christianshavns Vold. Han var blevet holdt op, men døde, fordi han ikke kunne køre på cykel uden hænder.

Brandt spurgte ihærdigt, om det var nogen af mine folk, der havde slået ham ihjel. Jeg havde ikke spurgt Louis om, hvorfra han havde sin nye pistol, derfor kunne jeg med sindsro sige, ingen har rapporteret til mig. På dette tidspunkt af krigen var jeg i øvrigt hamrende ligeglad med alt og alle. Pistolen, Louis fik, var af samme slags som Lille Svends, en italiensk 9 mm. Beretta. Udmærket pistol, den fyldte ikke alverden. Københavns Kommune betalte som regel en million kroner i bøde til tyskerne, når en tysker blev slået ihjel; her var dog tale om en officer; prisen på en sådan kender jeg ikke, men pistolen har givetvis været dyr.

Dagen efter vor aktion hørte vi aktionen gengivet over svensk og engelsk radio. Frit Danmarks Radiostudie havde i en lejlighed lige overfor fabrikken lavet en lydoptagelse på en voksplade. Der var flere pauser på grammofonpladen, mine folks maskinpistolild lød ikke, som jeg huskede den fra aktionen.

Efter krigen fik jeg en forklaring. Da forsprængningen drøner, springer ledningerne fra en bilakkumulator af, og man må så dreje pladetallerkenen rundt med hånden. Hele vinduespartiet bliver trykket ind i stuen, hvorfor vokspladen givetvis er blevet fyldt med støv og snavs, hvilket ikke umiddelbart har forbedret lyd gengivelsen. (Båndoptageren var endnu ikke opfundet).

Optagelsen kan du høre på www.aage-staffe.dk på siden Vagabond eller på www.befrielsen.dk på siden supplement 7.